

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET HAJDUKOVIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 38303/02)

PRESUDA

STRASBOURG

12. travnja 2007.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
§ 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Hajduković protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. L. LOUCAIDES, *predsjednik*,
- gđa N. VAJIĆ,
- g. A. KOVLER,
- K. HAJIYEV,
- g. D. SPIELMANN,
- g. S.E. JEBENS,
- g. G. MALINVERNI, *suci*,
- i g. S. NIELSEN, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 22. ožujka 2007., donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 38303/02) protiv Republike Hrvatske kojeg je dvoje hrvatskih državljana g. Milka Hajduković i g. Jovan Hajduković („podnositelji zahtjeva“) podnijelo Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“) dana 7. listopada 2002. godine.

2. Podnositelje zahtjeva je zastupao g. M. Mihočević, odvjetnik iz Zagreba. Hrvatsku Vladu ("Vlada") zastupale su njene zastupnice, prvo gđa L. Lukina-Karajković, a potom gđa Š. Stažnik.

3. Dana 3. prosinca 2003. godine Sud je odlučio Vladu obavijestiti o zahtjevu. Primjenjujući članak 29. stavak 3. Konvencije odlučio je istovremeno ispitati osnovanost i dopuštenost zahtjeva.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelji zahtjeva su rođeni 1944., odnosno 1932. godine i žive u Bjelovaru.

5. Dana 1. ožujka 1992. godine kuću podnositelja zahtjeva u Bjelovaru digli su u zrak nepoznati počinitelji.

6. Dana 1. ožujka 1994. godine podnositelji zahtjeva su podnijeli građansku tužbu protiv države Općinskom sudu u Zagrebu, tražeći naknadu štete. Pozvali su se na članak 180. Zakona o obveznim odnosima.

7. Dana 3. veljače 1996. godine stupio je na snagu Zakon o izmjeni Zakona o obveznim odnosima (Zakon o izmjeni iz 1996.). Propisao je da se prekidaju svi postupci povodom tužbi za naknadu štete uzrokovane terorističkim aktima ili aktima nasilja, do donošenja novog zakona o tom pitanju.

8. Dana 7. lipnja 1999. godine Općinski sud je prekinuo postupak na temelju Izmjene iz 1996. godine.

9. Dana 31. srpnja 2003. stupio je na snagu Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija („Zakon o odgovornosti iz 2003.“).

10. Na temelju Zakona o odgovornosti iz 2003. Općinski je sud nastavio postupak 14. siječnja 2004. godine.

11. U međuvremenu su 21. svibnja 2002. godine podnositelji zahtjeva podnijeli ustavnu tužbu na temelju članka 63. Ustavnog zakona zbog duljine postupka. Dana 7. srpnja 2004.

godine Ustavni sud je prihvatio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva. Pozivajući se na sudsku praksu Suda (*Kutić v. Croatia*, br. 48778/99, ECHR 2002-II), utvrdio je povrede njihovih ustavnih prava na suđenje u razumnome roku i na pristup sudu. Naložio je Općinskom sudu u Zagrebu da donese odluku u predmetu podnositelja zahtjeva u roku od godinu dana te im svakome dosudio naknadu u iznosu od 4.400 hrvatskih kuna (HRK).

12. Dana 11. ožujka 2004. godine Općinski sud u Zagrebu je proglasio tužbu podnositelja zahtjeva nedopuštenom nalazeći da više nije nadležan za tu stvar.

13. Podnositelji zahtjeva su se žalili Županijskom sudu u Zagrebu. Izgleda da je postupak trenutačno u tijeku pred tim sudom.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

14. Mjerodavni dio Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 53/1991, 73/1991, 3/1994, 7/1996 i 112/1999) predviđa kako slijedi:

Članak 180., stavak 1.

„(1) Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem odnosno uništenjem imovine fizičke osobe uslijed akata nasilja ili terora te prilikom javnih demonstracija i manifestacija odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni spriječiti takvu štetu.“

15. Mjerodavni dio Zakona o izmjeni Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 7/1996 - „Izmjena iz 1996“), glasi kako slijedi:

Članak 1.

“U Zakonu o obveznim odnosima (“Narodne novine”, broj 53/91, 73/91 i 3/94) članak 180. briše se.”

Članak 2.

„Postupci za naknadu štete pokrenuti po odredbama članka 180. Zakona o obveznim odnosima, prekidaju se.
Postupci iz stavka 1. ovoga članka nastavit će se nakon što se donese poseban propis kojim će se urediti odgovornost za štetu nastalu uslijed terorističkih akata.“

16. Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku (*Narodne novine*, br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01) propisuje:

Članak 212.

“Postupak se prekida:

...

6) kad je to drugim zakonom određeno.”

17. Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (*Narodne novine*, br. 117/2003, „Zakon o odgovornosti iz 2003.“) propisuje, *inter alia*, da država treba naknaditi samo štetu koja je posljedica smrti, tjelesne povrede ili oštećenja

zdravlja. Svu naknadu štete na imovini treba tražiti prema Zakonu o obnovi. Članak 10. propisuje da se nastavljaju svi postupci prekinuti na temelju Izmjene iz 1996. godine.

18. Članak 29., stavak 1. Ustava Republike Hrvatske (*Narodne novine*, 41/2001 od 7. svibnja 2001.) glasi kako slijedi:

Članak 29. stavak 1

„Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.“

19. Mjerodavni dio Ustavnoga zakona o Ustavnom sudu (*Narodne novine*, br. 49/02 od 3. svibnja 2002. - "Zakon o Ustavnom sudu iz 2002.") glasi kako slijedi:

Članak 63.

„(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud.....“

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu.....iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti ...

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni sud će odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegova ustavnog prava ... Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.“

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

20. Podnositelji zahtjeva su prigovorili da je donošenje Izmjene iz 1996. godine u Saboru povrijedilo njihovo pravo na pristup sudu iz članka 6, stavka 1 Konvencije, koji glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

A. Dopuštenost

21. Vlada tvrdi da podnositelji zahtjeva više ne mogu tvrditi da su žrtve u smislu članka 34. Konvencije, budući je 31. srpnja 2003. godine stupio na snagu Zakon o odgovornosti, koji je propisao da se nastavljaju postupci prekinuti na temelju Izmjene iz 1996. godine. Štoviše, Ustavni je sud prihvatio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva, utvrdio povredu njihovoga ustavnoga prava na pristup sudu te im dosudio naknadu. Povreda kojoj je prigovoreno je dakle bila ispravljena pred domaćim vlastima te je podnositelj zahtjeva izgubio položaj žrtve.

22. Podnositelji zahtjeva tvrde da su oni još uvijek „žrtve“ u smislu članka 34. Konvencije, usprkos odluke Ustavnoga suda od 7. srpnja 2004. godine. Tvrde da je iznos naknade nedostatan i znatno niži od iznosa koje dosuđuje Sud u sličnim premetima (vidi predmet *Kutić v. Croatia*, br. 48778/99, stavak 39., ECHR 2002-II).

23. Sud podsjeća da je u predmetu *Tomašić* (vidi predmet *Tomašić v. Croatia*, br. 21753/02, §§ 26-36, 19. listopada 2006) utvrdio da je iznos naknade, koji je bio 15% od onoga što Sud općenito dosuđuje u sličnim hrvatskim predmetima, bio očigledno nerazuman. Budući da je svaki podnositelj zahtjeva u ovome predmetu primio isti iznos, Sud primjećuje da se njihova situacija ni na koji način ne razlikuje od predmeta *Tomašić* i ne nalazi razloga odstupiti od svojega zaključka do kojega je došao u tom predmetu. Stoga podnositelji zahtjeva još uvijek mogu tvrditi da su „žrtve“ povrede njihovih prava na pristup sudu, te Vladin prigovor treba dakle odbiti.

24. Sud nadalje ističe da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Isto tako ističe da nije nedopušten ni po jednom drugom osnovu. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

25. Sud je često utvrđivao povrede prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije u predmetima u kojima su se postavljala pitanja slična pitanju iz ovoga predmeta (vidi, na primjer, naprijed citirani predmet *Kutić v. Croatia*, i predmet *Multiplex v. Croatia*, br. 58112/00, 10. srpanj 2003.).

26. Nakon što je ispitao sve podnesene mu materijale, Sud smatra da Vlada nije iznijela niti jednu činjenicu ili argument koji bi ga mogli navesti na donošenje drukčijeg zaključka u ovome predmetu.

Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

27. Podnositelji zahtjeva su prigovorili da je donošenje Izmjena iz 1996 godine od strane Sabora također povrijedilo njihovo pravo na djelotvorno pravno sredstvo zajamčeno člankom 13. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

28. Vlada je osporila tu tvrdnju.

29. Sud primjećuje da je ovaj prigovor povezan s prigovorom koji je već ispitan u ovoj odluci i smatra da ga stoga treba isto tako proglasiti dopuštenim.

30. Uzimajući u obzir utvrđenje koji se odnosi na članak 6. stavak 1. (vidi stavak 26. ove presude), Sud smatra da nije potrebno ispitati je li u ovome predmetu došlo do povrede članka 13., budući da su njegovi zahtjevi manje strogi od zahtjeva članka 6. stavka 1. i njime su obuhvaćeni (vidi, na primjer, *Dražić v. Croatia*, br. 11044/03, stavak 43., 6. listopada 2005.).

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

31. Članak 41. Konvencije predviđa:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarne pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

32. Podnositelji zahtjeva potražuju 33.787 eura (EUR) na ime materijalne štete i 300.000 HRK na ime nematerijalne štete.

33. Vlada smatra da su iznosi koje podnositelji zahtjeva potražuju prekomjerni.

34. Sud ne opaža nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne materijalne štete. Stoga odbija taj zahtjev.

35. U odnosu na potraživanu naknadu nematerijalne štete, Sud ponavlja da kada je podnositelj zahtjeva iskoristio dostupno domaće pravno sredstvo i time ishodio utvrđenje povrede te mu je dosuđena naknada, no ipak još uvijek može tvrditi da je „žrtva“, iznos dosuđen na temelju članka 41. može biti manji od iznosa koje Sud dosuđuje u sličnim predmetima. U takvom predmetu podnositelju zahtjeva treba biti dosuđena razlika između iznosa koji je dobio od Ustavnoga suda i iznosa koji ne bi bio smatran očito nerazumnim u usporedbi s iznosima koje dosuđuje Sud (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Cocchiarella v. Italy* [GC], stavke 139.-140.).

36. Sud podsjeća da je Ustavni sud svakome podnositelju zahtjeva dosudio oko 600 EUR. S obzirom na okolnosti ovoga predmeta, značajke ustavne tužbe kao i činjenice da je, bez obzira na domaće pravno sredstvo, Sud utvrdio povredu, Sud smatra, odlučujući na pravičnoj osnovi, da podnositeljima zahtjeva treba zajedno dosuditi 2.400 EUR na ime nematerijalne štete, uz sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

37. Podnositelji zahtjeva također potražuju 30.500 hrvatskih kuna (HRK) na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom.

38. Vlada je osporila taj zahtjev.

39. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu svojih troškova i izdataka samo ukoliko je dokazao da su oni stvarno i nužno nastali i da su bili razumni s obzirom na količinu. U ovome predmetu, uzevši u obzir informacije koje posjeduje i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim podnositeljima zahtjeva zajedno dosuditi iznos od 1.500 EUR za postupak pred Sudom, uz sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

C. Zatezna kamata

40. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* zahtjev dopuštenim;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
3. *presuđuje* da nema potrebe ispitati prigovor na temelju članka 13. Konvencije;
4. *presuđuje*
 - (a) da tužena država podnositeljima zahtjeva treba zajedno, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije,

isplatiti slijedeće iznose, koje treba pretvoriti u nacionalnu valutu tužene države prema tečaju važećem na dan namirenja:

- (i) 2.400 EUR (dvije tisuće četiri stotine eura) na ime nematerijalne štete;
- (ii) 1.500 EUR (tisuću pet stotina eura) na ime troškova i izdataka;
- (iii) sve poreze koje bude trebalo zaračunati na gornje iznose;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedeni iznos plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;

5. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 12. travnja 2007. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN

Tajnik

Loukis LOUCAIDES

Predsjednik